

Společnost
pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE

5/2021/2

Aktuality Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc – Stříbro

13. května 2021 | 12. ročník

28.05.21

NOC KOSTELŮ

Přivádíš tmu.

NOC

se snese, celý les se hemží zvěří.

Žalm 104,20

Mariánský sloup na Staroměstském náměstí, sv. Anežka na Spořilově a vzpomínka na Ing. Janu Mindlovou

V minulém čísle Zrcadla církve jsme prezentovali knihu P. ThLic. Ing. Stanislava Příbyla, Th.D., CSsR, *Mariánský sloup: V souvislostech víry a ducha*, které vedení Společnosti pro církevní právo udělilo *cenou Kniha roku 2020*.

Dovolte, abychom u tématu Mariánského sloupu ještě chvíli prodleli. Vždyť právě *květen*, mariánský měsíc, k tomu přímo pobízí. Měsíc, kdy se dny krásně prodlužují, a kdy se katoličtí křesťané těší na čarokrásné večerní *májové pobožnosti* k Panně Marii.

Posledně jsme vyprávěli o tom, jak stržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v listopadu 1918 vzbudilo nejen pohoršení a nevoli mezi katolickou částí obyvatelstva naší země, ale i touhu v dobrém odčinit tento zlý čin. Entusiasmus, s jakým byly tehdy sbírky na postavení nového Mariánského sloupu po celé české a moravské zemi vykonány, lze snad přirovnat k nadšení, s jakým bylo o padesát let dříve sbíráno na stavbu Národního divadla.

Avšak běda, doba obnovy Mariánského sloupu nepřála. Ale návrh generálního vikáře biskupa Antonína Podlahy použít se souhlasem arcibiskupa Františka Kordače výnos sbírky na postavení nových kostelů, byl pochopen jako pokyn shůry. Také kanonické právo s takovou možností počítá: není-li možno dar použít na splnění dárcova úmyslu, může být dar se souhlasem církevních představených použit na účel původnímu úmyslu dárců neblížší. A dárci byli jistě spokojeni. Jen bylo třeba sbírky doplnit dalšími dary. Ty se záhy dostavily: místní občané rádi přispěli na své kostely, které tak nutně potřebovali.

Nelze se však neobdivovat, že impulzem ke stavbě kostelů, k větší cti a slávě Boží, k potřebě věřících a k lahodnému pohledu všech byla již zmíněná touha po odčinění zla způsobeného zbouráním a zničením Mariánského sloupu. Mělo těch kostelů být dvanáct, tolik, co je hvězd kolem hlavy Panny Marie. Ale Boží vůle dopustila, že jich bylo postaveno ještě více: patnáct! Nemusí být všechno podle našich představ; dáme-li my, Bůh dá ještě více.

Jeden z těch patnácti kostelů byl vybudován uprostřed nově postaveného sídliště v katastrálním území Praha – Záběhllice, jakéhosi malého městečka, tvořeného velkým množstvím světlých jednopatrových domků a vil. Tato výstavba, typická pro pozeňnanou dobu první republiky, byla určena převážně pro dělníky a drobné vlastníky z nižších středních kruhů. To byla politika tehdejších zastupitelů hlavního města Prahy, a dokonce i bankovních kruhů, které kontrolovaly stavitele, aby stavbu neokrádali. A protože si budoucí vlastníci na domky půl života šetřili, byla tato nádherná a stavebně osobitá zástavba uprostřed zahrad a s nádherným výhledem na Pražský hrad nazvána *Spořilovem*.

Samozřejmě bylo zapotřebí také zde, uprostřed toho urbanistického skvostu, postavit kostel. Mnoho obyvatel Spořilova tvořili dobří katolíci a jsou jimi dodnes. A tak byl na krásném místě uprostřed, na prostranství zvaném Roztylské náměstí, rychlostí vskutku obdivuhodnou, za necelých půl roku, postaven nový Boží stánek. Vysvěcen byl 28. října 1935 a patrocínium svěřeno *blahoslavené Anežce České*. Protože ta však nebyla ještě vřazena mezi svaté, bylo patrocínium rozšířeno o *všechny svaté patrony české*. A to zůstává i dnes, po kanonizaci svaté Anežky 12. listopadu 1989. Farní kostel dnes nese titul svaté Anežky České a svatých patronů

českých. A není divu, že o tento kostel pečují právě bratři františkáni. Sv. Anežka, přítelkyně sv. Kláry, je přece nositelkou františkánské spirituality!

Farní kostel sv. Anežky České a svatých patronů českých v Praze na Spořilově, 9. května 2021.

Foto Záboj Horák

Právě tento kostel, který byl postaven za smíření rozděleného národa a s touhou po odčinění neúcty, jež byla tak bezbožně projevena na Staroměstském náměstí, navštívili v neděli 9. května 2021 i předseda a místopředseda Společnosti pro církevní právo.

Při pohledu na kostel sv. Anežky České na Spořilově vzpomněli na dlouholetou farnici tohoto kostela Ing. Janu Mindlovou, CSc., spoluzakladatelku Společnosti pro církevní právo, jejíž domek ve Vestavěné ulici není snad od kostela vzdálen více než sto metrů. Přímo u jejího domku si pak připomněli desáté výročí jejího odchodu na věčnost. Vzpomněli i jejího manžela JUDr. Vladimíra Mindla, právníka-lidumila, který rovněž stál u kolébky naší Společnosti.

Navíc vzpomínali i na další desítky svých přátel a známých ze Spořilova, nazývaným pražským Athosem. Nebyla zde republika mnichů, ale přebývaly tam tajné komunity mladých řeholnic, o kterých se veřejně nevědělo, a tak nemusely bydlet na rozdíl od starších sester v koncentračních „charitních“ domovech pod kontrolou StB v pohraničí.

Někdy šlo o nově založené kláštery. Byl mezi nimi i klášter mnišek Řádu kazatelského (dominikánského), který má dnes své sídlo v Praze – Lysolajích.

V kontextu současné doby vzpomněli na slova prezidenta republiky Václava Havla, který krátce před svou smrtí napsal: „*Milá Anežko, děkujeme Ti za ochrannou ruku, kterou jsi nad námi držela 25. listopadu 1989. Prosím, měj ruku i nadále připravenou, třeba ji ještě budeme potřebovat...*“

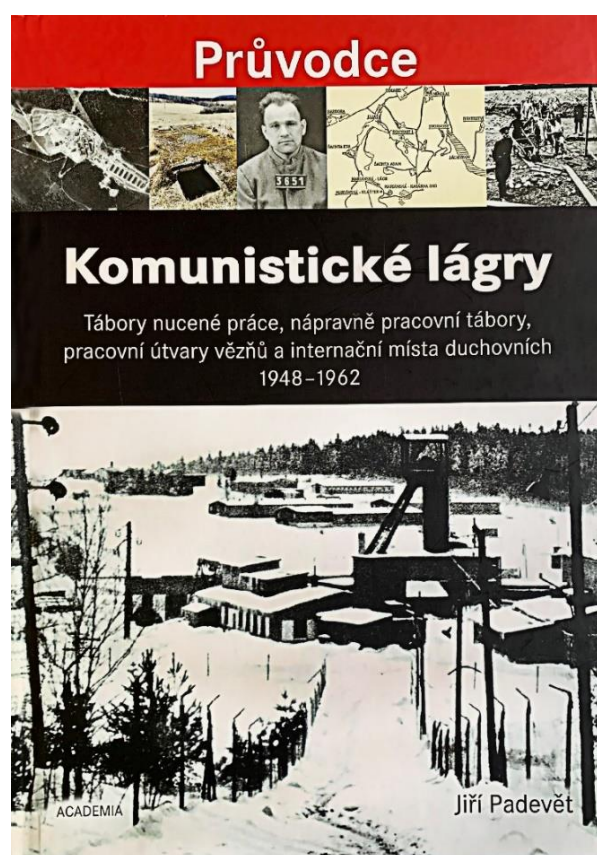
Jiří Rajmund Tretera, Záboj Horák

Průvodce komunistickými lágry

Přestože se v této nelehké době snažíme na stránkách našich periodik přinášet spíše povzbuzující informace, cítíme povinnost upozornovat též na témata spojená s temnou kapitolou našich dějin – komunistickým terorem.

Nutnost připomínat období komunistické totality, zejména konec čtyřicátých let a padesátá léta dvacátého století, vzrůstá spolu s tím, čím je mezi námi přímých účastníků těchto neblahých událostí československých dějin méně a méně.

K vymezenému účelu může posloužit publikace Jiřího Padevěta *Komunistické lágry: Tábory nucené práce, nápravně pracovní tábory, pracovní útvary vězňů a internační místa duchovních 1948–1962*.¹

Jak již plyne z názvu recenzované knihy, komunistické lágry lze rozdělit do čtyř různých druhů:

1. Na *tábory nucených prací* (TNP). Ty byly v provozu mezi lety 1948–1954. Režim je zřizoval většinou v blízkosti průmyslových budov a dolů, jež vyžadovaly levnou pracovní sílu. Do táborů tohoto typu mohl být poslán jakýkoliv občan ČSR, a to dle libovůle komunistických funkcionářů, aniž by jej odsoudil soud.

2. Další druh komunistických kriminálů představovaly *nápravně pracovní tábory* (NPT), do kterých byly posíláni političtí vězni, retribuční vězni i kriminální vězni. Technicky byly nápravně pracovní tábory srovnatelné s nacistickými koncentračními tábory.

3. Další kategorií komunistických lágrů byly *pracovní útvary vězňů*, zřizované jako pobočky kamenných věznic. Pracovní útvary vězňů se podobaly nápravně pracovním táborům, tedy byly obdobou koncentračních táborů

z doby nacismu.

4. Posledním typem byla *internační místa duchovních a řeholníků*, zřizovaná v návaznosti na Akci K z 13. dubna a 27. dubna 1950.

Autor v knize uvádí přehled bývalých komunistických lágrů na území dnešní České republiky. Postupuje podle jednotlivých krajů, od západu k východu. Kniha je bohatá na dobové fotografie a jiné historické materiály, včetně vyobrazení současné podoby lokalit původních komunistických lágrů. Proměna míst čtenáře mnohdy překvapí.

První a zároveň nejdelší kapitola knihy je věnována Karlovarskému kraji. Na území tohoto dnes nejmenšího kraje se nacházely více než dvě desítky nechvalně proslulých lágrů.

¹ PADEVĚT, Jiří, *Komunistické lágry: Tábory nucené práce, nápravně pracovní tábory, pracovní útvary vězňů a internační místa duchovních 1948–1962*, Academia, Praha, 2019, 309 s., ISBN 978-80-200-2977-5.

Jmenujme např. pracovní tábory v Jáchymově a ve Vykmanově (část města Ostrov nad Ohří) s pověstnou Věží smrti, kde vězni, přesněji řečeno internované osoby, za otřesných podmínek pracovali v dolech, těžili a často holýma rukama třídili radioaktivní uran, jenž Československo zdarma dodávalo Sovětskému svazu. (Podle vzpomínek profesora Tretery to učitelé ve školách vysvětlovali jako projev naší vděčnosti za to, že nás sovětská armáda v roce 1945 osvobodila. Až někdy na konci šedesátých let, snad v roce 1968, došlo ke změně a sovětská strana začala za uran – v té době ale již z Příbrami – něco málo platit.)

Komunistické lágry v okolí Karlových Varů byly často označovány za *likvidační*, což dosvědčují počty zemřelých osob, i časté snahy o útěk. Dále o tom svědčí, jak se politici a náboženští vězni té doby sami označovali. Byli to *muklové*. Českým lidem v té době nově vytvořené slovo MUKL bylo zkratkou pro „Muž Určený K Likvidaci“. Tedy něco podobného, co nacisté označovali v materiálech doprovázejících vězně do koncentračního tábora slovy „návrát nežádoucí“.

Jakub Nagy

Kaple sv. Jana Nepomuckého v Novém Městě nad Metují otevřena

Spolek pro záchranu kaple sv. Jana Nepomuckého Vás zve na

**Otevření kaple
sv. Jana Nepomuckého**
ve dnech svatojánské pouti
14.–16. května 2021

**Vyzdobená kaple bude pro veřejnost
otevřena vždy od 15:00 do 17:30 hod.
dle platných hyg. předpisů.**

U příležitosti oslav svátku hlavního patrona Čech sv. Jana Nepomuckého se 14. – 16. května 2021 v Novém Městě nad Metují v ulici Českých bratří veřejnosti otevře nově vyzdobená barokní kaple, zasvěcená tomuto světci. Akci pořádá *Spolek pro záchranu kaple sv. Jana Nepomuckého*, který působí při novoměstské katolické farnosti.

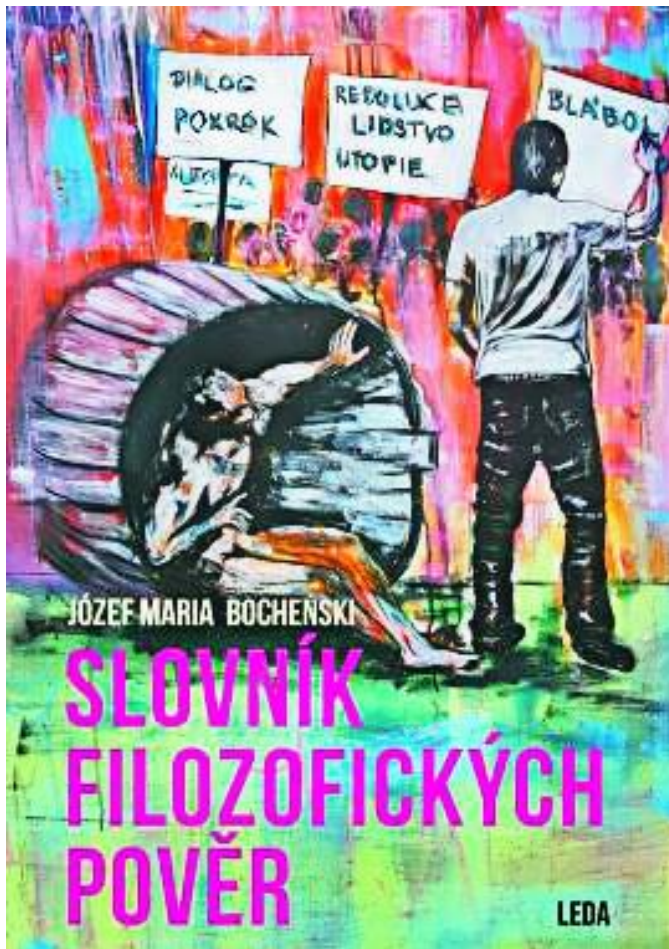
Kapli, či spíše malý kostel, postavil ve třicátých letech 18. století neznámý stavitel. V roce 1745 vyhořela, ale byla obnovena. Krátce po druhé světové válce byl upraven její interiér, od roku 2013 je zapísána jako kulturní památka.

Spolek pro záchranu kaple založili manželé Zdeňka a Luděk Hojných, místní senioři, aby mohli kapli, která byla na prodej a kterou nikdo nechtěl, koupit a zvelebit.

Rodiče paní Hojné se o kapli starali v době komunistické totality. Díky nadšení

rodiny Hojných, jejich sousedů a sponzorů se podařilo získat peníze na koupi kaple a nyní se uskutečňují nejnnutnější opravy, jako je odstranění zatékání do střechy. Kaple slouží k pravidelným bohoslužbám a příležitostným koncertům.

Slovník filozofických pověr

Publikace, která vyšla v roce 2019 v nakladatelství Leda v překladu Josefa Mlejnka pod názvem *Slovník filozofických pověr*,² představuje jedno z nejvýznamnějších děl, které napsal švýcarský dominikán polského původu Józef Maria Bocheński OP. V polském originále bylo jako samizdat vydáno již v roce 1987. Autor, člen řádu bratří kazatelů, který patřil mezi nejvýznamnější představitele analytické filosofie a logiky ve dvacátém století, si ve své publikaci stanovil za cíl s nadhledem a humorem vyvrátit některé pověry, nepřesnosti a předsudky vážící se k oblastem filosofie, ale i sociologie, politologie a ekonomie.

Kniha obsahuje krátkou předmluvu a sto sedm abecedně řazených hesel, mezi kterými nechybí například antisemitismus, altruismus, metafyzika, konvencionalismus, relativismus, svoboda či totalitarismus. Každé heslo je pak na konci doplněno odkazem na hesla souvi-

sející. Je třeba upozornit, že ne každé heslo ve slovníku vnímá autor jako neopodstatněnou či dokonce nebezpečnou pověru. V případě některých hesel pouze upozorňuje na různé pověry, které se k danému termínu váží a překrucují ho nebo nesprávně posouvají jeho význam.

Dle autora je samotná pověra definována jako názor či přesvědčení, které je ve značné míře zjevně nepravdivé a falešné, avšak které je přesto s jistotou považováno za pravdu. Z toho vychází i celá koncepce díla, kdy autor logickými argumenty vyvrací tvrzení, jež jsou základem těchto pověr, které jsou podstatou zkoumané problematiky, nebo které se k takové problematice váží. Zkoumány jsou pověry, které se váží k nevědeckým oblastem známým z každodenního života, jako je například astrologie či numerologie, ale i ty, které se váží k vysoce teoretickým a abstraktním filozofickým teoriím, jako je například solipsismus či habalismus.

Zajímavý je i autorův pohled na dějiny filosofie. Dle Bocheňského představuje období novověku (nebo přesněji období od začátku 16. století do poloviny 19. století) temný a úpadkový věk filosofie ve srovnání s předcházejícím scholastickým obdobím i s následným obdobím nejnovějších dějin.

² BOCHENSKI, Józef Maria, *Slovník filozofických pověr*, nakl. Leda, Voznice, 2019, 212 s., ISBN 978-80-7335-613-2.

Zvláště kritický je autor k teoriím dialektického materialismu, historiosofie, ekonomismu, scientismu, kolektivismu, morálního progresivismu, humanistického antropocentrismu a skepticizmu. Na základech prvních sedmi teorií jmenovaných v předchozí větě je pak dle Bocheňského vystavěn marxismus (respektive marxismus-leninismus), který oprávněně označuje jako patrně největší sbírku pověr, jaká kdy vznikla. Podobně se autor vypořádává i s pseudovědeckými teoriemi antisemitismu, rasismu a krajního nacionalismu, který považuje za svého druhu modlářství a ostře ho odlišuje od patriotismu, který naopak nepovažuje za pověrečný, ale za odůvodněný a prospěšný přístup.

Rovněž je nutné zmínit a vyzdvihnout autorův vypravěčský a literární talent, jelikož jednotlivá hesla, včetně těch zabývajících se tématy vysoce odbornými a složitými, jsou psána srozumitelně a zároveň i poutavě, jednotlivé argumenty jsou dobře podloženy a autorův styl nelze popsat jinak než jako čtivý a vtipný.

Recenzovaná publikace představuje mimořádně zajímavou, a přesto pro běžného čtenáře přístupnou sondu do vybraných oblastí filosofie, politologie, sociologie, psychologie a ekonomie. Knihu lze vnímat i jako inspirativní cvičebnici kritického myšlení a logiky, jelikož u některých hesel autor pouze naznačuje možné linie argumentace a nechává na čtenáři, aby v naznačeném směru úvah sám pokračoval. Konečně publikace nabízí věcnou a argumenty podpřenou kritiku některých filosofických, vědeckých a pseudovědeckých teorií, které se, i přes svou značnou vnitřní rozpornost, dodnes těší velké popularitě.

Titul lze bez váhání doporučit všem čtenářům, kteří se zajímají o soudobou filosofii, zejména filosofii analytickou, jakož i těm, kteří mají zájem o kritickou analýzu některých stále aktuálních filosofických konceptů a teorií.

Knihu Slovník filozofických pověr obdrželo vedení Společnosti pro církevní právo darem od P. doc. ThDr. Prokopa Patrika Maturkaniče, Ph.D., CFSsC, kterému i touto cestou chceme vyjádřit své díky.

*Mgr. Jan Beránek
Právnická fakulta UK*

Vojtěch Boháč odešel na věčnost

Časopis řeckokatolické církve na Slovensku, dvojčíslo 7–8, které vyšlo 4. dubna 2021 v Prešově, přineslo zprávu, že prof. Vojtěch Boháč senior 3. března 2021 odevzdal svou nesmrtelnou duši Stvořiteli. Byl profesorem liturgiky Řeckokatolické teologické fakulty Prešovské univerzity, jejím děkanem v letech 2003–2007 a vedoucím katedry liturgiky a praktické teologie.

Narodil se roku 1950. Po maturitě v roce 1969 studoval římskokatolickou teologickou fakultu v Bratislavě. V roce 1974 se oženil, přijal kněžské svěcení od biskupa dr. Vasilu Hopka, dnes již blahoslaveného, a působil ve farní službě. V roce 1990 byl biskupem Jánem Hirkou jmenován protosynkelem, generálním vikářem tehdy jediného řeckokatolického biskupství na území Československa, které bylo v Prešově. V roce 1999 se stal rektorem kněžského semináře v Prešově. Roku 1997 dosáhl akademického titulu licenciáta teologie, roku 2000 doktora teologie, roku 2003 docenta a roku 2006 profesora. Věnoval se liturgii byzantského ritu a byzantskému liturgickému zpěvu.

JUDr. Michael Kučera, CČSH

Sdružení pro hmotnou podporu náboženských institucí (desátkové hnutí)

Z připravovaného programového prohlášení

Každému, kdo má před očima úkol církve

1. financovat bohoslužby a duchovní správu, stavbu a udržování kostelů a far,
 2. poskytovat zaopatření duchovním a ostatním církevním pracovníkům,
 3. konat díla apoštolátu a lásky (Kodex kanonického práva z roku 1983, kánon 1254 § 2),
- by mělo být zřejmé, že finanční prostředky, které má církev v současné době k dispozici, mohou pokrýt nynější potřeby jen z malé části. Situace se ještě podstatně zhorší, jakmile úplně skončí splátky z dluhu státu na vyrovnání škod, které zaručuje zákon o majetkovém vyrovnání z roku 2012.

Nezbývá nic jiného než podstatné zvýšení dosavadní podpory, kterou věřící své církvi poskytují. A protože již od starozákonní doby nejlepším a výslovně tradičním prostředkem je odevzdávání desetiny svých příjmů zvané *desátek*, doporučujeme sobě i svým spoluvěřícím obnovit tento dávný závazek. Příkladem nám mohou být některé vyznavačské reformační církve, které již od počátku své působnosti desátky zavedly, nebo k nim přistoupily v posledních letech.

Zakládáme proto v rámci Společnosti pro církevní právo *Sdružení pro hmotnou podporu náboženských institucí (desátkové hnutí)* a vyzýváme jak členy Společnosti pro církevní právo, tak i další příznivce uvedené myšlenky, aby se do našeho sdružení přihlásili.

Členové Sdružení se zavazují, že

1. sami budou své církvi nebo institucím církevní činnost podporujícím platit jako dary a příspěvky až deset procent ze svých příjmů, přičemž tyto dary mohou rozdělit mezi několik církevních institucí nebo instituce církevní činnost podporující,
2. budou ve svém okolí, zejména mezi věřícími, myšlenku desátkového hnutí propagovat.

Dovoluujeme si upozornit, že pro pražské diecézany je velice vhodné podporovat *Fond sv. Vojtěcha – fond mzdové podpory (služného) duchovních v arcidiecézi*, který byl zřízen rozhodnutím pražského arcibiskupa ze dne 4. března 2021.

O slavnosti Nanebevstoupení Páně 13. května 2021

P. Jiří Rajmund Tretera OP, Záboj Horák

Periodikum Zrcadlo církve, Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Střebro vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.

Fotografie na titulní straně: Plakát zvoucí k účasti na Noci kostelů 28. května 2021. Poster inviting to participate in the Night of Churches on 28 May 2021.

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák
Redakční rada: Jan Beránek, Vojtěch Círus, Tomáš Grundza, Jakub Nagy, Marek Novák
Úprava fotografií: Antonín Krč
Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Zrcadlo církve vychází dvakrát měsíčně.
spcp@prf.cuni.cz
ISSN 2695-0111